

УДК 808.56+371.671:070-057.187(001.8)

Олена Щербакова

„ДАР СЛОВА НЕОБХІДНО ОБРОБЛЯТИ”, АБО ДУХОВНІ РИТОРИЧНІ НАСТАЇВИ ДЛЯ СТУДЕНТСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ МОЛОДІ

Пропонується обґрунтування головних положень авторського проекту нового хрестоматійного видання з риторики гармонізуючого діалогу для студентської журналістської молоді за робочою назвою „Дар слова необхідно обробляти”. Визначаються завдання проекту, призначеного містити духовні риторичні настанови, що розглядаються як унікальний засіб одухотворення творчої елітарної особистості. Подано джерельну бібліографічну базу майбутнього видання.

Ключові слова: дар слова, духовні риторичні настанови, риторика гармонізуючого діалогу, авторський проект, хрестоматійне видання, студентська журналістська молодь.

„Не учіть, а радьте, якщо спитають, і не від себе, а від Святих Отців. Інакше багато собі нашкодите, не зробивши користі й іншим”.

Ігумен Никон (Воробійов)

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями має такий виклад. Серед численних проблем сучасного методичного забезпечення майбутніх журналістських кадрів актуальною видається проблема підготовки змістовно наповнених та якісно оформлених навчально-методичних риторикознавчих видань, що професійно зорієнтовані на журналістський фах (риторичну культуру та публіцистичну майстерність мовця-комунікатора). Визнаючи їх брак, у даному дослідженні йдеться передусім про таке з них, що може бути цікавими і корисними для православних студентів-журналістів, які пов'язують свою подальшу професійну і творчу життєдіяльність із духовними засадами аудіовізуальних мас-медіа.

До розгляду пропонуються головні положення авторського проекту щодо підготовки нового видання з риторики гармонізуючого діалогу для студентської молоді-християн за робочою назвою „Дар слова необхідно обробляти”. Мотивується це актуалізацією проблеми збереження й передавання прадавньої, давньої й більш сучасної духовної риторичної спадщини майбутнім поколінням і зважанням на потребу ефективної інтеграції наукових результатів до навчально-виховного процесу. Авторка спирається на досвід викладання літературознавчих і риторичних дисциплін [1] у різних закладах освіти (журналістських і богословсько-педагогічних) і видання матеріалів для молодіжних аудиторій із зарубіжної (античної) літератури, літературно-

художньої критики, риторики, основ педагогічної риторики (К., 2000, 2006-2007) [2], а також на аналіз хрестоматійних та антологійних праць (або таких навчально-методичних посібників, що містять фрагменти ораторських промов і настанов) вітчизняних авторів-риторів (С.Д. Абрамовича, С.С. Аверинцева, В.І. Аннушкіна, Л.Г. Граудіної, С.П. Іванової, А.П. Коваль, Т.В. Ковтун, О.М. Корнилової, Л.І. та О.М. Мацько, С.О. Мінєвої, А.К. Михальської, В.В. Молдована, В.П. Нерознака, В.П. Олійника, М.І. Панова, О.О. Прохвятилової, Г.В. Рутського, Г.М. Сагач, Я.М. Седової, О.А. Сербенської, О.Б. Сиротиніної, Л.Є. Туміної, М.Ю. Чикарькової й ін.) [3].

Виклад основного матеріалу. Прадавня, давня й новітня духовна риторична спадщина як неоціненне і незагнене джерело для професійної і творчої життєдіяльності людини-християнина допоки перебуває поза прискіпливою увагою українських журналістикознавців. Хоча вона була й залишається основоположною в загальній системі підготовки ораторів усіх країн світу та може слугувати для потребуючих (передусім початківців у цій галузі знань і старань людства) і як світоглядно- та культуроформуюча домінанта в їхньому освітньо-виховному процесі, і як критерій професіоналізму публічного мовця-комуніканта, і як модель у наслідуванні давніх ораторів (тренування) та виробленні власного ораторського стилю відповідно до своїх психофізичних даних, і як методико-методологічна база у професійній підготовці, створенні та продюсуванні аудіовізуальних культурних проєктів, і зрештою, як могутній чинник у самовдосконаленні й одухотворенні себе як творчої елітарної особистості, що має величезний інтелектуально-духовний потенціал неориторичних знань, умінь і навичок. Це здатність вбирати все краще, що накопичено людством у царині аудіовізуальних культурних надбань, осмислювати і трансформувати, а затим у визначений час передавати наступним поколінням як дорогоцінний скарб для подальшого відтворення духовної риторичної спадщини аудіовізуальними засобами новітніх технологій.

Існуючі хрестоматії та антології з риторики, збірки праць, вправ, афоризмів і крилатих висловів украї важливі для наслідування давніх ораторів (тренування) та вироблення власного ораторського стилю, незалежно від сфери професійної чи творчої життєдіяльності людини. Давні й сучасні ритори були однодумцями в подібному твердженні. Приміром, серед цікавих і повчальних роздумів М.В. Ломоносова, як саме стати добрим промовцем („Коротке керівництво до красномовства”, 1748), він виділяє п'ять таких чинників: природні обдаровання (гострий розум і пам'ять), наука, наслідування ораторів, вправи у творенні промов та знання інших наук, акцентуючи увагу на тому, що „після вивчення правил йде вивчення авторів, у красномовстві славних, але учням це чи не більше потрібне, ніж найкращі правила”.

Те, що мовлення засвоюється шляхом наслідування, – один із визначальних принципів навчання в загальній риторичі, і наслідування розумілося не як сліпе копіювання чиєїсь промови, а як творчий процес.

За зразки класична риторика пропагувала прозові й поетичні тексти з яскраво вираженими громадянським, морально-повчальним і духовно-наставницьким змістом з огляду на риторичу як християнську науку, створену в межах християнської культури й етики. Це положення відбито у працях переважної більшості вже згаданих дослідників теорії й історії красномовства та знайшло щирий відгук у науково-творчій діяльності авторки пропонованої статті.

За сучасних умов у методиці розвитку мовлення студентства в якості зразків використовуються як тексти класичної літератури, так і студентські роботи. Причому головні вимоги до текстів-зразків займають його формальні характеристики (відповідність конкретного функціонально-стилістичного типу мовлення, правилам побудови й оформлення ораторської промови). Одначе це залишає поза увагою її якісні ознаки, притаманні живому й одухотвореному виголошеному слову (голосові дані, темпоритм, зовнішня привабливість і внутрішня зібраність мовця, енергетика його слова та інші вербальні й позавербальні параметри мовлення), що вкрай необхідні майбутньому журналістові, особливо якщо він працюватиме на радіо чи телебаченні. Тож у подальшому доцільно говорити про фонохрестоматію (навчальний посібник, що складається з комплекту касет і методичного керівництва для студентів) чи аудіовізуальну хрестоматію, покликану унаочнювати – оживляти – друковані тексти з риторики гармонізуючого діалогу.

Запропонований проект з огляду на його робочу назву „Дар слова необхідно обробляти” має на меті головне завдання – сприяти усвідомленому й цілеспрямованому розвитку дару живого й одухотвореного мовлення, професійній мовній майстерності, ораторському талантові людини як Божого дару до красномовства, як природного хисту й обдарованості, як вищої здатності до означуваного виду її життєдіяльності. При цьому головні акценти зроблені на своєрідності таланту оратора – умінні добирати найпереконливіші аргументи, факти, словесні образи та викладати їх у найвідповіднішій і найдоцільнішій для даної аудиторії формі. Також урахуються особливі вимоги до сучасного журналіста-християнина як до благочестивого й добропорядного, чесного і смиренного, боголюбивого й богобоязного, освіченого і професійного мовця, який має не просто виконувати громадянський обов'язок за церковно-просвітницькою проблематикою, але й як християнин життям своїм проповідувати Христа, свідчити про Істину Христову, опікуючись передусім славою Божою.

Риторика гармонізуючого діалогу розглядається як частковий вид загальної риторики та нове термінологічне явище в журналістикознавчій сфері, обґрунтоване авторкою в попередніх наукових роботах. Вона є духовною константою аудіовізуальної православної журналістики й протидіє засобами животворящего і благодатного слова існуючим проявам згубно впливаючої медіа-агресії та маніпулювання свідомості через ЗМК. Відповідно до назви, саме така риторика найбільше

відповідає формі й сутності радіомовних і телевізійних переважно аналітично-публіцистичних програм соціально-комунікативного, культурно-просвітницького, освітньо-пізнавального, літературно-і музично-драматичного та духовно-релігійного спрямування для комунікативної аудиторії різного віку і соціального статусу. Тож розглядається вона як універсальна модель риторичної взаємодії журналіста-християнина з комунікативною аудиторією, – така, що спроможна розв'язувати глобальну проблему відповідальності мовця перед Богом і суспільством за свої риторичні вчинки, за якість своєї риторичної культури, здатна подати зразковий приклад для наслідування у професійних і творчих шуканнях мовців щодо вдосконалення себе як елітарних особистостей нового покоління.

Проект запропонованого видання має враховувати міждисциплінарні аспекти сучасних інтегративних знань, відображати історичні витoki духовних засад риторики, загальну теорію красномовства та його мистецтвознавчу основу (мистецтво животворячого і благодатного Слова), широку панораму родів і видів красномовства з акцентуацією на його духовній складовій – християнській риторичній, а саме гомілетичній, яку ще називають богословсько-церковним (чи церковно-богословським) або релігійно-моральним красномовством. До її головних жанрів відносять молитву, сповідь (для віруючих людей) та молитву, церковну проповідь, промову на соборі, повчальну бесіду (для священнослужителів). Тому в ньому з-поміж інших мають бути репрезентовані фрагменти риторичних праць Іоанна Золотовустого, Володимира Мономаха, Кирила Туровського, митрополита Іларіона, Феофана Прокоповича, Михайла Ломоносова, святителя Димитрія Ростовського, Михайла Сперанського, Григорія Сковороди, єпископа Феофана Вишенського, Тараса Шевченка, Юрія Лотмана, Михайла Бахтіна, Миколи Пестова, Павла Флоренського, Юрія Рождественського, а також фрагменти праць чи/і промов Семена Абрамовича, Володимира Аннушкіна, Олександра Волкова, Галини Сагач, Володимира Олійника й інших мовців (світських і духовних ораторів).

У такій хрестоматії мають бути вміщені також афоризми і крилаті вислови про ораторське мистецтво (красномовство) й журналістику як спосіб життя, про походження і тлумачення біблійських висловів і цитат; прислів'я і приказки про культуру слова і мовлення, правила риторичної взаємодії; латинські вислови і літературні цитати про красу, силу, вагу слова і словесного діяння, про засади духовного життя, про простоту і щирість у християнському спілкуванні, про добрі правила у ставленні до ближнього, про стриманість у словах і мовчання, про молитву та сповідь, про мудрість духовну й тілесну, про похвалу й лестощі, про „гнилі” слова, насмішки, глум і суперечки, про духовні приваби (рос. – прелести); уроки християнської любові, добра, милосердя; міркування про людське слово порівняно зі Словом Божим.

Знайдуть у ній також місце швидкомовки, вірші та пісні (для артикуляційного вправлення з техніки мовлення і розспівування голосу,

тренування пам'яті), різноманітні ігри, тести (для самоконтролю) й аудіовізуальні тексти для риторичного аналізу (для формування критичного мислення). Проте перевага віддаватиметься християнським канонічним молитвам, заповідям, фрагментам духовних бесід, житій святих, проповідей і трактатів, святоотецьким настановам, повчанням, промовам, а також літургійній поезії (кондакам, тропарям, акафістам тощо) та інше, як унікальна спроба долучення студентської журналістської молоді (насамперед православного віросповідання) до духовної спадщини славетних представників українського й зарубіжного красного письменства й ораторського мистецтва.

Тож на широкому тлі запропонованого бібліографічного показника майбутнього видання з риторики гармонізуючого діалогу знаходить відображення вітчизняна джерельна база (з практично повними вихідними даними й різними мовами – українською, російською, білоруською, латиною, болгарською, церковнослов'янською та в перекладі іншими мовами) як власне риторичної, педагогічної, культуро-, мистецтво-, літературо- й мовознавчої літератури, а також літератури історіографічного, полемічного, філософського, духовного, морально-етичного, антропологічного, публіцистикознавчого характеру, ураховуючи багатогранну специфіку журналістських професій (зокрема, усного публічного мовлення на радіо й телебаченні). Це допоможе студентам визначити шляхи свого вдосконалення та складники взаємозв'язків журналістської й риторичної майстерності мовця як необхідних передумов їхньої компетентності при роботі в різних жанрах словесної дії; зосередити увагу на власній риторичній культурі як вияві одухотворення та християнської любові до ближніх, керуючись святоотецькими настановами, порадами й застереженнями щодо гріхів язика (неправдивості, осуду, лихослів'я, нарікання, марнослів'я, балакучості, пишномовності); подати головні риси християнського риторичного ідеалу, який історично складався і формувався впродовж останніх тисячоліть і набуває дедалі більшої актуальності за сучасних умов.

Джерельна бібліографічна база майбутнього видання з риторики гармонізуючого діалогу, відображаючи вищевикладене, може мати наступний виклад (за алфавітним порядком та урахуванням найновіших праць 2004 – 2006 рр.): Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. *Мовленнєва комунікація: Підручник* (К., 2004); Аверинцев С. *Стихи духовные* (Київ, 2001); Аннушкин В.И. *История русской риторики. Хрестоматия* (М., 1998, 2002); *Антология педагогической мысли христианского Средневековья / Сост., ст. к разделам и коммент. В.Г. Безрогова, О.И. Варьяш* (М., 1994); *Антология русской риторики / Отв. ред. и сост. М.И. Панов* (М., 1997); Бройтман С.Н. *Историческая поэтика: Хрестоматия-практикум* (М., 2004); Будагов Р.А. *Язык и культура: Хрестоматия: В 3 ч.* (М., 2001-2002); Буслаев Ф.И. *Историческая хрестоматия церковнославянского и древнерусского языков / Сост. Б.А. Успенский; Репринт. изд. 1861 г.* (М., 2004); *Диалог, или Учись говорить так, чтобы словам было тесно, а мыслям просторно / Сост. и*

предисл. В.И. Десятерик (М., 2001); Домострой: Сб. / Вступ. ст., сост. и коммент. В. Колесова (М., 1991); Древняя русская литература: Хрестоматия / Сост. Н.И. Прокофьев (М., 1980); Дунаев М.М. Вера в горах сомнений: Православие и русская литература в XVII – XX веках (М., 2003); Душенко К.В. Мысли и изречения древних с указанием источника: Древние греки. Древние римляне. Библия. Учителя Церкви. Мудрецы Талмуда (М., 2006); Энциклопедия афоризмов. Античность. Древняя Индия. Древний Китай. Библия (Мн., 1999); Энциклопедия православной веры от А до Я в изречениях святых отцов (Клин, 2004); Энциклопедия проповеди. Практическая гомилетика: В 4 т. (СПб., 2000); Жития святых: Византийский канон. III – IX вв. (М., 2004); Жития святых славных и всехвалных апостолов (М., 2003); Златоструй. Древняя Русь. X – XIII вв. / Сост., авт. текста, коммент. А.Г. Кузьмина, А.Ю. Карпова (М., 1990); Закон Божий: Люстроване керівництва для сім'ї і школи / Укладено за кн. прот. Серафима Слободського (Свято-Успен. Почаїв. Лавра, 2005); Закон Божий для семьи и школы / Сост. прот. Серафим Слободской (М., 2006); Коваль А.П. Спочатку було Слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові (К., 2001); Коваль А.П., Коптілов В.В. Крилаті вислови в українській літературній мові: Афоризми, літературні цитати, образні вислови (К., 1975); Корж Н.Г., Луцька Ф.Й. Из скарбниці античної мудрості: Словник (К., 1994); Красноречие Древней Руси (XI – XVII вв.) / Сост., вступ. ст., подготовка древнерус. текстов и коммент. Т.В. Черторицкой (М., 1987); Крылатые латинские выражения / Авт.-сост. Ю.С. Цыбульник (М., 2004, 2006); Крылатые фразы наших дней / Под ред. А. Ходасовой (М., 1999); Культура русской речи: Учеб. для вузов / Под ред. проф. Л.К. Граудиной и проф. Е.Н. Ширяева (М., 2002); Мудрые мысли и некоторые советы святых отцов и старцев наших дней (Свято-Преображен. Мгар. монастырь, 2005); Мудрость духовная в изречениях отцев Церкви / Сост. И.Новожилов (М., 2004); Новый Завет. Псалтырь. Молитвослов (М., 2005); О грехах языка. Осуждение. Празднословие. Сквернословие. Ропот (Свято-Успен. Почаев. Лавра, 2004); Педагогічна творчість і майстерність: Хрестоматія / Укл. Н.В. Гузій (К., 2000); Пономарів Олександр. Культура слова: Мовностилістичні поради (К., 1999, 2001) Прутцков Г.В. Введение в мировую журналистику: Антология: В 2 т. (М., 2003); Раков Ю.А. Сокровища античной и библейской мудрости: Происхождение афоризмов и образных выражений (М., 1999); Родник златоструйный: памятники болгарской литературы XI – XVIII веков: Сб. / Пер. с болг. и сост. И. Калиганова и Д. Польшванного; Предисл. И. Калиганова; Коммент. и ст. к разделам Д. Польшванного (М., 1990); Русская словесность. От теории словесности к структуре текста: Антология / Под ред. проф. В.П. Нерознака (М., 1997); Русское красноречие: Хрестоматия / Сост.: Н.А. Купина, Т.В. Матвеева (Пермь, 1993; Екатеринбург, 1997); Сагач Г.М. Золотослів: Хрестоматія до курсу риторики для сер. і вищ. навч. закладів України (К., 1992); Її ж.

Золотослів. Ч. II: Хрестоматія з риторики (К., 1998); Сборник канонів святих жінам (М., 2002); Святитель Димитрий Ростовский. Життя святих. Життя святихъ, на рускомъ языкъ, изложенныя по руководству Четыхъ-Миней св. Димитрія Ростовскаго: В 12 кн. (К., 2003); Святоотеческая хрестоматія / Сост. протоіерей Николай Благоразумов (М., 2001); Слово и Дух: Антологія руской духовной поэзии (X–XX вв.) / Сост., підготовка текстів, вступ. ст. и комент. проф. І.А. Чароты (Мн., 2003); Слово багатоцінне: Хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху Ренесансу (друга половина XV–XVI століття) та в епоху Бароко (кінець XVI – XVIII століття): У 4 кн. / Кер. проекту проф. Василь Яременко; Упорядн.: Валерій Шевчук, Василь Яременко (К., 2006); Сокровищница духовной мудрости: Антологія святоотеческой мысли: В 7 т. (Б. г., 2004); Спутник христианина: Сб. душеполезного и назидательного чтения (Мн., 2004); Тамарченко Н.Д. Теоретическая поэтика: Хрестоматія-практикум (М., 2004); Тисячоліття. Поетичний переклад України-Русі: Антологія / Упоряд. і авт. передм. М.Н. Москаленко (К., 1995); Тържество на словото: Златният век на българската книжнина: Летописи, жития, богословие, риторика, поезия / Съставит., ред. и научен коментар Климента Иванова, Светлана Николова; Пер. от старобългар. (София, 1995); Українська література XI–XVIII ст.: Хрестоматія з коментарями / Упоряд.: Є.А. Карпіловська, Л.О. Тарновецька; Відпов. ред. І.П. Чепіга (Чернівці, 1997); Українська література XIX століття: Хрестоматія / Упоряд. Н.М. Гаєвська (К., 2006); Українська література у портретах і довідках: Давня література – література XIX ст.: Довід. / Редкол.: С.П. Денисюк, В.Г. Дончик, П.П. Кононенко та ін. (К., 2000); Українська літературна вимова: Навч. звуковий посібник з комплектом плівок або аудіокасет; читає Микола Погрібний (Дніпропетровськ, 1992); Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики XX століття: У 4 т. / Упоряди.: В. Яременко, Є. Федоренко; Підготовка текстів В. Яременка; Наук. ред. А. Погрібний (К., 1994); Хрестоматія по древнерусской литературе (М., 1974); Хрестоматія по культурології / Сост. Г.В. Драч (Ростов н/Д., 2005); Тож саме / Сост. А.І. Кравченко (М., 2006); та інші, зокрема православні медіа-ресурси.

Вищенаведений бібліографічний показник майбутнього видання з риторики гармонізуючого діалогу доволі вичерпний. Він є невід'ємною складовою даної розвідки, оскільки в такий спосіб заповнює прогалину багатьох попередніх хрестоматійних та антологічних видань щодо обмеженості чи відсутності бібліографічних даних про використання дослідником тих чи інших літературних джерел (із зазначенням автора, назви його праці, місця, видавництва і року видання). Й, окрім того, залучає до наукового і навчально-методичного дискурсу викладачів-риторів, які працюють у журналістській (масово-комунікаційній) чи іншій аудиторії студентства та зважають на їхні духовні запити вивчення риторики як універсальної царини професійної і творчої

життєдіяльності віруючої людини, яка діє словом. Практично усі з означених видань містяться у створеному авторкою Центрі риторичної культури „Радість Творчості” (листопад, 2001), робота якого ґрунтується на засадах православної культури та етики й керується ідеєю відродження християнських цінностей у системі вищої гуманітарної освіти та духовно-морального виховання підростаючого мас-медійного покоління.

У процесі підготовки видання такого роду виникає низка питань технічно-методологічного й художньо-естетичного характеру, зокрема щодо обсягу, перекладу, критеріїв відбору тих чи інших фрагментів ораторської прози й поезії, підбору ілюстрацій, термінів виконання роботи, можливостей укладання аудіовізуального архіву риторичної хрестоматії тощо, яка потребує подальшого колективного обговорення із залученням зацікавлених і компетентних осіб.

Висновки дослідження та перспективи подальших пошуків у даному напрямку можна зробити такі. Обґрунтовано головні положення авторського проекту нового хрестоматійного видання з риторики гармонізуючого діалогу для студентської журналістської молоді за робочою назвою „Дар слова необхідно обробляти” як потенційно можливого видання, що може бути цікавим і корисним зонайперше для православних студентів-журналістів, які пов’язують свою подальшу професійну і творчу життєдіяльність із духовними засадами аудіовізуальних мас-медіа. Визначено завдання проекту, що міститиме духовні риторичні настанови, які розглядаються як унікальний засіб одухотворення творчої елітарної особистості. Подано бібліографічну джерельну базу майбутнього видання з огляду на урахування кращого досвіду попередників в укладанні риторичних хрестоматій чи антологій. Дослідження виконане з метою апробації викладеного в контексті розробки дисертаційної роботи та інших наукових і навчально-методичних проектів для студентства.

1. Див., напр.: Риторика: Навч. програма для студ. Ін-ту журналістики / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка / Укл.: В.П.Олійник, О.А.Щербакова; За ред. О.А.Щербакової. – К., 2002; ін.
2. Див.: *Щербакова Елена*. Духовно-нравственное измерение целей, задач и возможностей курса „Основы педагогической риторики” для православных педагогов, или Как говорить о вере, надежде, любви в современном информационном обществе // Коммуникативные исследования: Сб. межвуз. ст. – Ярославль–Воронеж, 2007. – С.158 – 161; *Щербакова Е.А.* Телеканал „Издательство “Глас” (glas.org.ua) как особое явление в сфере современной медиакультуры: к описанию модели профессиональной и творческой деятельности в аудиовизуальной православной коммуникации // Журналистика и медиаобразование-2007: Сб. трудов II Междунар. науч.-практ. конф.: В 2 т. / Под общ. ред. проф. М.Ю.Казак. – Белгород, 2007. – Т. II. – С. 68 – 72; *Щербакова О.А.* Концепція авторського проекту риторичної хрестоматії для студентів-журналістів. – К., 2007; *Ї ж.* Нові парадигми у галузі риторичної освіти та виховання студентської журналістської молоді крізь світло відродження християнських цінностей //

- Виховання і культура. – 2007. – № 1-2 (11-12): Мат. Міжнар. наук.-практ. конф. „Християнські цінності в освіті та вихованні”. – С. 280 – 284; *Її ж.* Риторика (представлення нової навчальної дисципліни студентам-журналістам): Навч.-метод. розробка для студ. VI к. заоч. форми навч. Ін-ту журналістики Київ. нац. ун-ту ім. Т.Шевченка / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, Ін-т журналістики. – К., 2006; *Її ж.* Риторика гармонізуючого діалогу як духовна константа аудіовізуальної журналістики: міждисциплінарний підхід до постановки питання // Стиль і текст. – 2007; *Її ж.* „Риторична хрестоматія” для студентів-журналістів як серцевина методологічного забезпечення підготовки професійних мовців-комунікантів України: обґрунтування до створення та коментована бібліографія майбутнього видання // Методологічне забезпечення підготовки журналістських кадрів у процесі роздержавлення мас-медіа та створення системи суспільних та громадських ЗМІ: Мат. міжнар. наук. конф. / Ін-т журналістики КНУ імені Тараса Шевченка; За заг. ред. О.Чекмишева; Упоряд. Н.Вашенко. – К., 2007; та ін.
3. Див.: *Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю.* Мовленнєва комунікація: Підручник. – К., 2004; *Аннушкин В.И.* История русской риторики. Хрестоматия: Учеб. пособие для студ. гуманит. фак-тов вузов. – М., 2002. (раніше – 1998); Антология русской риторики: Учеб. пособие / Отв. ред. и сост. М.И.Панов. – М., 1997; *Граудина Л.К.* Русская риторика: Хрестоматия. – М., 1996; *Прутиков Г.В.* Введение в мировую журналистику: Антология: В 2 т.: Учеб. пособие по курсу „История зарубежной журналистики. Введение в мировую журналистику”. – М., 2003; Русская риторика: Хрестоматия / Авт.-сост. Л.К.Граудина. – М., 1996; Русская словесность. От теории словесности к структуре текста: Антология / Под ред. В.П.Нерознака. – М., 1997; *Сагач Г.М.* Золотослів. Ч. II: Хрестоматія з риторики. – К., 1998; ін.

К рассмотрению предлагается обоснование главных положений авторского проекта нового хрестоматийного издания по риторике гармонизирующего диалога для студенческой журналистской молодежи под рабочим названием „Дар слова необходимо обрабатывать”. Определяются задачи проекта, призванного содержать духовные риторические наставления, рассматриваемые как уникальный способ одухотворения творческой элитарной личности. Подается библиографическая база источников будущего издания.

Ключевые слова: дар слова, духовные риторические наставления, риторика гармонизирующего диалога, авторский проект, хрестоматийное издание, студенческая журналистская молодежь.

Summary

For consideration are proposed grounds of the basic provisions for the author's project of new textbook edition concerning rhetoric of harmonious dialogue for students journalistic youth with draft title „The Gift of Word is to be Elaborated”. Are determined the tasks of the project, which is intended for containing mental rhetorical admonitions, which are considered to be the unique measure for inspiration of creative elitist personalities. The source bibliographic base of future edition is provided.

Key words: gift of the word, mental rhetorical admonitions, rhetoric of harmonious dialogue, author's project, textbook edition, student journalistic youth.